

Decreixement
**La lluita contra el
consum massiu**

A FONS PÀGINES 1 a 3

Miguel Valencia
**“La indústria del cotxe
hauria d’haver mort”**

MIRALLS | ENTREVISTA PÀGINA 7

SETMANARI DE COMUNICACIÓ

DIRECTA

d N195

8 de setembre de 2010

www.setmanaridirecta.info · 1,70 euros

Les assemblees als centres de treball ratifiquen la vaga general

AIXÍ ESTÀ EL PATI · PÀGINA 11

El calendari de mobilitzacions prèvies tindrà les cites més destacades el 15, el 18 i el 25 de setembre. S'organitzen desenes de comitès a barris i pobles

Marxa organitzada a la presó de Temuco el 18 d'agost d'enguany

35 presos maputxes inicien una vaga de fam

RODA EL MÓN · PÀGINA 10

Trenta-cinc presos maputxes protagonitzen una vaga de fam des de fa

gairebé dos mesos. Pocs dies després de l'inici de la vaga, l'Estat xilè va detenir catorze persones acusades d'associació il·lícita amb finalitats terroristes.

El silenci dels mitjans de comunicació respecte a la vaga contrasta amb el xou televisiu de les detencions, un espectacle que semblava un intent de

desviar l'atenció, centrada en l'accident de 33 miners. La lluita es dona quan falten pocs dies per celebrar el bicentenari de la creació de l'Estat.

DCI: al servei de l'Audiència Nacional

ESTIRANT DEL FIL · PÀGINES 2 i 3

La Divisió Central d'Informació dels Mossos d'Esquadra ha es-

tat la peça clau que ha treballat a fons per aconseguir la il·legalització de brindis i benvingudes a preses polítiques.

Records d'un viatge musical a Palestina

EXPRESSIONS · PÀGINA 18

Un grup de músiques i músics de Catalunya, juntament amb

la Xarxa d'Enllaç amb Palestina (XEP), han viatjat altre cop a Palestina per fer concerts i conèixer la realitat que es viu al país.

L'Onze de Setembre creix després de les onades de consultes i del 10-J

AIXÍ ESTÀ EL PATI · PÀGINA 10

La celebració de la Diada d'enguany estarà marcada per l'any intens de mobilitzacions vinculades a les consultes sobre la independència i per la marxa massiva del 10 de juliol.

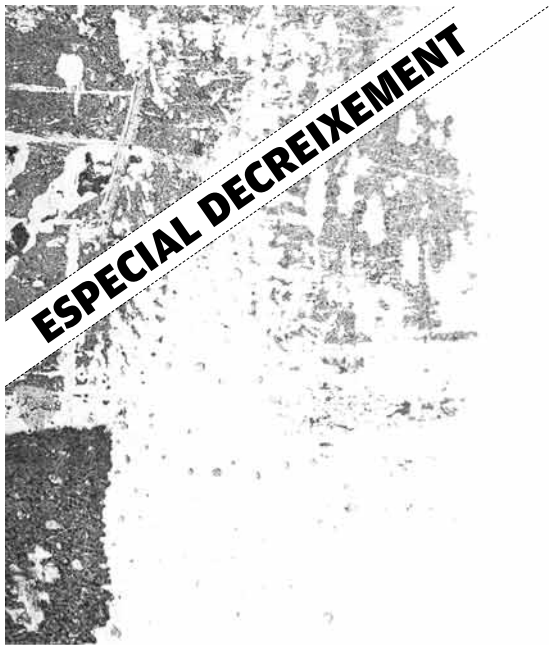
Un informe de Medi Ambient es posiciona contra el Barça Parc

AIXÍ ESTÀ EL PATI · PÀGINA 7

La privatització de Renfe afecta la plantilla, les estacions i les usuàries

AIXÍ ESTÀ EL PATI · PÀGINA 12

La CGT ha estudiat la situació laboral en què es troben les plantilles i les estacions de Rodalies Renfe. El sindicat afirma que el servei és deficient.

Els camins del decreixement

En aquest número dels Quaderns d'Il·lacrua us proposem un monogràfic al voltant d'un dels moviments socials que, des de fa uns quants anys, està començant a organitzar-se: el decreixement. Aquest mot, més enllà del seu to provocador, és una mena de paraigua que aglutina una sèrie de pràctiques transformadores per fer front a la societat del consum massiu i la depredació dels recursos naturals. A banda de situar els principals reptes de futur del moviment a casa nostra, també ens centrem en la pràctica del decreixement en l'àmbit internacional mitjançant quatre entrevistes.

François Schneider, Federico Demaria, Stefano Puddu i Oriol Leira
afons@setmanaridirecta.info

Fa tot just tres anys, el principal teòric i abanderat del decreixement, Serge Latouche, va venir a Barcelona a parlar-nos sobre aquest moviment. A França i a Itàlia, la idea s'estava escampant i proliferaven grups i publicacions (la *Decrescita*, la *Décroissance*, etc.), mentre que, a casa nostra encara, no havia despertat prou interès, en gran part fruit del desconeixement.

D'aleshores ençà, se n'ha parlat i s'han impulsat les primeres experiències de grups que difonen les idees decreixentistes i les treballen. A Catalunya, s'ha posat en marxa una xarxa pel decreixement (l'Entesa) que ha impulsat diverses iniciatives de difusió i de proposta, entre les quals destaca una marxa en bicicleta que va recórrer la majoria de comarques del país.

Actualment, els principals agents del decreixement són la gent activista i universitària

Però, sens dubte, l'esdeveniment que millor ha visualitzat l'interès general i al qual els mitjans de comunicació han dedicat un modest, però no gens negligible, seguiment ha estat la II Conferència d'Economia i Decreixement que es va celebrar a Barcelona entre els dies 26 i 29 de març d'enguany. Si bé va sorprendre el volum d'assistència i participació —s'hi van inscriure unes 400 persones d'arreu del món i hi van passar més de 500 persones—, encara ho va fer més la qualitat i el nivell de desenvolupament dels debats, els estudis i les propostes que s'hi van exposar.

Aprofitant el procés de valoració de la conferència, aquest article vol fer un balanç actual sobre l'aposta pel decreixement. Ens referim al concepte d'*aposta*, manllevat del títol d'un dels llibres de Latouche, perquè al voltant de la idea del decreixement s'han anat identificant un conjunt molt divers i cada cop més ampli de persones, experiències i iniciatives d'àmbits molt diversos, des de l'acadèmia fins als moviments socials

(ecologistes i no), passant per algunes organitzacions, o potser millor corrents d'opinió polítiques i sindicals, o simplement persones atretes per la proposta. I voldríem puntualitzar que aquesta heterogeneïtat, sovint, és contradictòria i està poc encaxada.

El decreixement té una naturalesa sobretot transversal i crea un debat sobre la noció de creixement en el si d'una multitud d'agents. D'altra banda, descriu la transformació multidimensional de la societat. En lloc de parlar de "paraigua del decreixement", hem preferit recórrer a una altra imatge més visual i aclaridora, extreta de la natura, que és la dels rius o rierols que vénen de fonts diverses i convergeixen, tot eixamplant-se al delta del decreixement abans d'arribar als mars.

I és precisament partint d'aquest matís que voldríem començar la nostra anàlisi, assenyalant una primera paradoxa que no és nova en les dinàmiques complexes dels moviments socials, però que en aquest cas pot ser fins i tot més pronunciada: aquesta diversitat enriquidora que constatem, en termes d'agents actius o estratègia i de fonts filosòfiques, es podria convertir, alhora, en un obstacle, si es tractés de construir una nova ideologia amb una línia política apta per a la planificació. Felicitment, aquest no és el cas.

Agents actius: acadèmia i activisme

Actualment, els principals agents del decreixement són la gent activista i universitària. Precisament, un dels objectius que es va plantejar l'organització de la conferència va ser superar un dels punts més difícils, aquell que vincula el món acadèmic i el de l'activisme.

Són prou sabuts els recels tradicionals entre aquests dos col·lectius, perquè malgrat perseguir —en teoria— els mateixos objectius, els enfoquen de maneres diferents: l'activista retreu a l'acadèmia l'excés de reflexió i la manca de compromís directe amb la mobilització i l'acadèmia retreu a l'activista la manca de recerca i reflexió (la incapacitat de discriminar entre diverses opcions), així com la incapacitat d'anar més enllà de les seves propostes, sovint inassolibles per la majoria de la població. És a dir, es tractava d'assumir el repte d'assolir la proporció adequada entre utopisme i realisme, entre essencialisme

moral i pragmatisme polític i tècnic, el repte d'acceptar els diferents rols que cadascú pugui jugar i d'establir una comunicació fluida entre uns i altres.

S'ha assolit aquest objectiu? S'ha pogut concretar una estratègia conjunta entre activisme i acadèmia? S'han arribat a compromisos en ferm?

La participació d'activistes a la conferència, no exempta de reserves –que es van escenificar amb els retrets fets a l'organització per les condicions econòmiques que s'exigien a les participants, l'anglès i la manca de traducció en els grups de treball i el pretès matís institucional de la convocatòria (bàsicament pel lloc escollit: la seu de la plaça Universitat de la Universitat de Barcelona)–, ha estat un primer pas, però encara molt insuficient. Ha servit per apropar i establir relacions, però no n'ha sortit cap mena de compromís.

A aquestes resistències, també cal afegir-hi les reserves que trobem en alguns sectors del moviment ecologista més institucionalitzat, que en teoria haurien de sentir-s'hi vinculats (o afins), sobretot pel que fa al concepte de decreixement. Consideren que les connotacions negatives del terme tenen un pes massa determinant que fa difícil que pugui ser assumit socialment com una alternativa viable. Hi entreveuen, també, contradiccions amb algun dels seus plantejaments, com per exemple el repte que han assumit per demostrar que, amb l'expansió de les energies renovables, es pot garantir el creixement. L'ecologisme escèptic amb el decreixement considera que la tecnologia és la resposta, però quina és la pregunta?

Pel que fa als agents, un altre objectiu de la conferència era construir ponts cap a altres sectors. En primer lloc, els grups d'activistes (*practionners*) estaven relativament ben representats, en bona posició per experimentar i desenvolupar alternatives locals. En general, ha faltat la presència i el suport de partits polítics i sindicats. Encara que hi ha algunes excepcions localitzades (especialment alguns sindicats de Catalunya), molts encara creuen en el creixement econòmic, o en el creixement "limi-

tat" o verd com a solució a tots els problemes mundials. El debat amb els sindicats és molt important, especialment en l'àrea de compartir el treball.

Un altre repte ha estat el de contactar amb gent de les grans organitzacions no governamentals. Les principals organitzacions de la societat civil volen jugar un paper important en la transformació de la societat, però per ara se centren sobretot a canviar els comportaments individuals. Donar missatges positius és clau per aquestes entitats. Amb la promoció de productes verds i justos, intenten aconseguir un "bon sentiment" com a persones consumidores per no tenir problemes de consciència. El canvi de comportament individual s'està convertint en el *Sant Greal* per al desenvolupament sostenible. Es tracta d'una tendència perillosa perquè despolititza el moviment mediambiental i social. Parlar de decreixement els sembla massa polític, a aquestes organitzacions. Hem de ser capaces de discutir uns altres assumptes fonamentals de la nostra economia que condueixen a problemes tan enormes com la degradació ambiental, l'estress social i la desigualtat, el canvi climàtic, les crisis financeres...

La diversitat d'estratègies defensades ha contribuït a enriquir la idea de decreixement i mostra que dista molt de ser una ideologia o fins i tot simplement un concepte unificat o una directriu. A més, aquestes estratègies semblen complementàries, tot i que s'han de sotmetre a debat, considerant l'especialització d'alguns dels seus agents.

Actualment, les persones seguidores de les diferents estratègies treballen en diverses fases d'una transformació de la societat: els suports a alternatives locals i les activistes que s'oposen projectes de desenvolupament industrial i d'infraestructures impacten la trajectòria de creixement present; el món intel·lectual s'ocupa de la descolonització de l'imaginari creixentista; els agents polítics –en un sentit ampli– intenten frenar l'explotació dels recursos naturals i humans. L'objectiu del decreixement és arribar a una veri-

A Catalunya s'ha posat en marxa una Xarxa pel Decreixement que ha impulsat diverses iniciatives de difusió i de proposta com la Marxa pel Decreixement que va recórrer durant el 2008 la majoria de comarques del país

**-
Arxiu Cristina González**

table sostenibilitat. Per aconseguir-ho, alguna gent es dedica a la conservació d'ecosistemes, a la definició de la sostenibilitat forta en totes les seves dimensions, incloent-hi la social.

La claredat del missatge

S'ha entès el missatge del decreixement? Si les objeccions provenen dels sectors que en teoria haurien de sentir-s'hi afins, és lògic que generi moltes més resistències entre la població que comença a patir la crisi i que encara es deixa enlluernar pels discursos economicistes que ens han colonitzat l'imaginari, com ara els de personatges mediàtics estil Sala Martín, que defensen que cal créixer a qualsevol preu perquè les societats amb un PIB alt suporten més fàcilment les crisis (donant engrunes de riquesa als pobres), amb les quals, per altra banda, ens hem d'anar familiaritzant perquè formen part de la pròpia naturalesa del sistema.

A la conca del decreixement, hi conflueix gent del moviment ecologista, de l'antiutilitarisme, de l'alterglobalització, de la crítica de les tecnologies, de l'economia social i solidària, de la defensa d'una altra democràcia, del moviment per la igualtat i l'equitat, del moviment per la pau i la noviolència...

La gent entén i fins i tot subscriu la crítica que es fa des del decreixement. També sap que hi ha unes propostes per portar a la pràctica el decreixement. Tot això està molt bé; però, què hi ha a dins? Costa veure-ho. Costa que s'entenguin els continguts. Aquest continu sent un repte pendent i vivim en un moment especialment difícil, que ho serà més a mesura que la crisi vagi mostrant la seva

pitjor cara (l'atur, el càstig a les capes socials més vulnerables, etc.). No obstant això, hi ha qui pensa que aquesta pot ser una bona oportunitat per capgirar una inèrcia que ens està conduint irremissiblement a la catàstrofe.

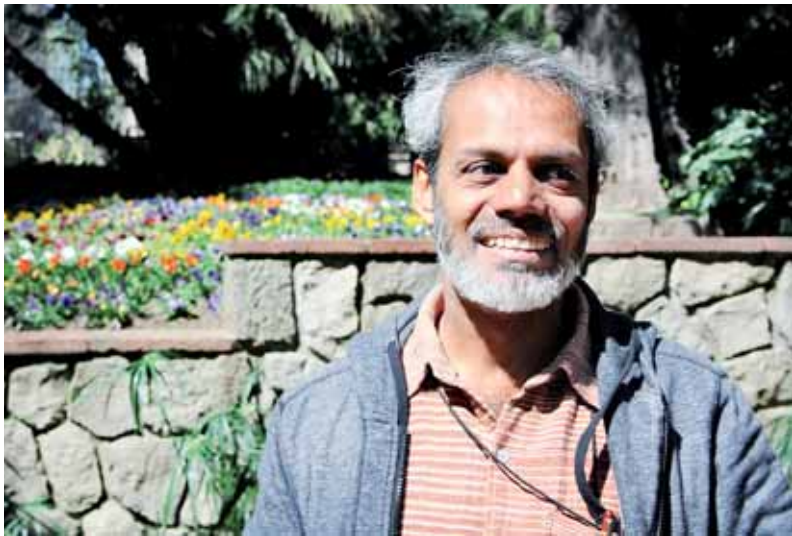
Intercanvi de reflexions i experiències

Un segon objectiu d'aquesta conferència era posar en comú les diferents fonts del decreixement pròpies de les diverses societats del món. Es tractava, en primer lloc, de fer possible un coneixement mutu més bo dels diferents debats i reflexions, de les diverses experiències i praxis que s'estan desplegant. En segon lloc, es pretenia la difícil tasca de cohesionar els diferents àmbits de l'aposta al voltant d'uns eixos sòlids i, així, fer un pas endavant en el procés de maduresa. També es volien coordinar millor els esforços i les estratègies i, en darrer terme, assolir la fita ambiciosa d'articular una estratègia conjunta.

Hem comentat els diversos àmbits del decreixement i també l'heterogeneïtat de les procedències que abasta. A la conca del decreixement, hi conflueix gent del moviment ecologista; de l'antiutilitarisme (que fa una crítica culturalista a la mercantilització de les relacions humanes); de l'alterglobalització o la crítica al model econòmic de desenvolupament (la globalització econòmica); de la crítica de les tecnologies (Illich va desenvolupar la tesi que, per damunt d'un cert llinar, la tecnologia perjudica els objectius originals de benestar); de l'economia social i solidària; de la defensa d'una altra democràcia; del moviment per la igualtat i l'equitat (els països enriquits han de decreixen per afavorir una vida digna als països empobrits); de denúncia dels límits dels recursos naturals i la importància de disminuir les seves extraccions per poder sobreviure molt de temps en aquest planeta (Georgescu-Roegen); del moviment per la pau i la noviolència (com a crítica a un model de desenvolupament que és un model de domini); de recerca del sentit de la vida (una certa espiritualitat) i defensa de la simplicitat (aposta ètica). Diver-

Debal Deb: “És possible treballar sense pensar només en maximitzar beneficis”

El biòleg Debal Deb és un dels impulsors del Centre for Interdisciplinary Studies (CIS), que promou la conservació de la biodiversitat i l'establiment de sistemes de vida basats en l'equilibri ecològic. Nascut a Calcuta, fa més de vint anys que treballa amb les comunitats locals de l'Índia intentant aportar alternatives pràctiques a l'economia del creixement. Arran d'aquesta inquietud, ha contribuït a fundar Vihri, un banc de llavors indígenes, i Bashuda, una granja que ensenya tècniques de construcció sostenible, agricultura respectuosa amb l'entorn, conservació forestal i aprofitament d'energies renovables i recursos de l'aigua.

FOTOGRAFIA:
Mar Carrera

Mar Carrera i Alba Gómez
entrevista@setmanaridirecta.info

En quin estadi es troba el moviment pel decreixement?

Hi ha gent de tots els continents que està començant a entendre la futilitat de la filosofia del creixement i que el Producte Interior Brut (PIB) és un índex defectuós. No té en compte la felicitat de la gent, la seva satisfacció, la qualitat del creixement de la societat i, per descomptat, la integritat del medi ambient. S'ha arribat a un consens sobre la necessitat d'un desenvolupament qualitatiu —no només material—, de reduir el consum i la producció de béns de luxe. El decreixement es coneix sobretot dins el món capitalista, a les economies de creixement. D'altra banda, hi ha moltes persones que encara viuen en economies precapitalistes, no saben què és el creixement capitalista i tenen sistemes sostenibles econòmicament basats en el treball comunitari.

“Hi ha gent de tots els continents que està començant a entendre la futilitat de la filosofia del creixement”

“Hem de tornar a posar en pràctica els mecanismes culturals de protecció de la natura que s'han oblidat per culpa de la modernització, el cristianisme, la industrialització o el que sigui”

Com podem incloure aquests sectors i coneixements?

Jo he publicat alguns textos i per això es coneix el cas de l'Índia. Però hi ha centenars de persones que no han escrit res i que ho estan fent un miler de vegades millor que tots els acadèmics junts. Hem d'involucrar aquesta gent i portar els representants i líders de les comunitats perquè comparteixin amb nosaltres les seves idees. Potser no coneixen el mercat i el consumisme, però poden explicar als acadèmics d'aquí que és possible treballar sense pensar només en maximitzar beneficis, ells ho fan cada

dia. Aquest és un punt molt important de l'agenda del decreixement.

Podries donar alguns bons exemples de pràctiques ecològiques i sostenibles del teu país?

El millor exemple són els boscos sagrats, que es consagren a determinats déus o esperits i es protegeixen culturalment. Es protegeix tot el que hi viu, no es pot ni treure una fulla o un fruit, ni tallar els arbres per obtenir fusta. Després de milers d'anys, encara hi ha boscos protegits a l'Àsia, l'Àfrica i algunes parts d'Amèrica, amb llacs que tenen una gran biodiversitat. En aquestes zones boscoses, també s'han conservat espècies endèmiques. Quan hi vaig, dic als membres de la comunitat que han d'estar orgullosos de mantenir aquests boscos. Com a científic, hi apreng coses que no apreng a cap altre lloc. Aquesta és la força de la comunitat, conserven la natura entre tots, és com un sistema polític que hem oblidat i que ara hem de redescobrir. I són exemples de sostenibilitat a llarg termini.

Com podem prevenir que la gent que viu a les grans ciutats dels països empobrits es vegi influïda pel consum massiu?

Hem d'inculcar aquesta idea de superioritat de la vida tradicional sobre l'economia basada en el consum i el diner. Hem de copiar-los a ells i no a l'inrevés. Si som humils, ells s'adonaran de la vàlua del seu sistema de vida i se'n sentiran orgullosos. Malauradament, els governs i els acadèmics els diuen que protegir un bosc sagrat és pura superstició, que és millor vendre's la fusta, comprar-se una televisió en color... Aquestes idees les estan estentent els governs, les empreses i les ONG. I ningú no els diu que aquests costums poden portar-los al sobreconsum i que el nostre món està prop del col·lapse. Durant segles, han hagut de sentir que el seu estil de vida és endarrerit, no científic, primitiu...

En quins elements d'esperança ens hem de fixar?

Hi ha algunes esclatxes. A vegades, aquestes comunitats s'adonen que les seves pràctiques quotidianes són millors que les de la vida moderna, ja sigui a través d'ells mateixos o perquè entren en contacte amb l'exterior. Per exemple, a l'estat de Nagaland, al nord-est de l'Índia, fa cent anys, els missioners van convertir la comunitat al cristianisme i els van dir que mantenir els boscos sagrats era una pràctica pagana. Així, poc a poc, els boscos van ser devastats. Amb els anys, però, es van adonar que per culpa d'això s'estaven endarrerint ambientalment i fins i tot va disminuir la seva producció agrícola. Finalment, van reinstaurar els boscos sagrats. Un altre exemple el tenim a l'illa de Monhe-

gan (Maine, EUA). Fa uns 200 anys, els indígenes pescaven amb moltes restriccions: no podien pescar durant determinades èpoques de l'any, no podien capturar alguns tipus de peixos... Més tard, es van modernitzar amb maquinària i eines i, al cap d'un temps, van veure una davallada de la població de peixos, sobretot de crancs. Després de reunir-se, van decidir reinstaurar les restriccions tradicionals, acompanyades d'altres mesures com ara limitar la grandària dels vaixells i garantir que les xarxes eren prou grans per no capturar peixos joves. Tot això no és un tema de religió, és simplement un tema de saviesa pràctica, sentit comú econòmic. I ara estan obtenint beneficis. Per tant, es tracta de tornar a posar en pràctica els mecanismes culturals de protecció de la natura que s'han oblidat per culpa de la modernització, el cristianisme, la industrialització o el que sigui.

“Per una comunitat indígena, la natura no és un recurs”

“El terme *recursos naturals*, ens l'hem inventat. Per una comunitat indígena, la natura no és un recurs. Nosaltres usem una part de la natura com a valor econòmic i la part que no necessitem es considera com un atractiu, serveix per fer pícnic, etc. Pels indígenes, la natura té un valor intrínsec, tant si s'usa com si no. Per exemple, nosaltres hem après a valorar un arbre en termes de fusta, del valor que n'obindrem. Fins i tot, ara, els economistes estan afegint un paràmetre nou: el valor pel que fa a la producció d'oxigen. Així, calculen quant oxigen es produirà cada any i, amb això, s'obté un valor en dòlars. En canvi, no es tenen en compte moltes funcions ecològiques que no es poden calcular econòmicament. Per exemple, com calcules el valor de l'ombra? Per les comunitats tradicionals, la natura no es mesura estadísticament per parts, la totalitat del sistema té un valor immens i s'ha de protegir. No separen la natura i els humans com dues entitats diferenciades. Quan diuen *nosaltres*, inclouen tot l'ecosistema, del qual formen part.

sos interessos i diverses sensibilitats aporten les seves idees i experiències, les seves anàlisis i les seves propostes.

Fer una valoració d'aquest objectiu amb aquest ventall tan ampli és força més ambiciós. Som conscients que la presència de gent de tots els àmbits esmentats no es va poder garantir i que la conferència hauria pogut tenir més poder de convocatòria, però, malgrat aquests inconvenients, sí que podem assenyalar algunes consideracions. En primer lloc, la metodologia emprada va possibilitar l'intercanvi d'experiències, els debats i la reflexió. Aquests resultats van fer possible que els contactes s'intensifiquessin i que es possessin les primeres pedres per la millora dels esforços de coordinació. Però encara som a les beceroles.

La metodologia emprada en l'organització de la conferència respon a la necessitat d'experimentar un mètode innovador de participació. L'aprofundiment en la democràcia és un dels pilars del decreixement. Com que és un moviment nou i no està sotmès a cap mena de llegat orgànic, pot experimentar dinàmiques participatives amb una clara voluntat inclusiva. La crisi multidimensional que estem vivint, les incerteses que genera i la urgència de les solucions comporten uns reptes que la comunitat científica no pot afrontar sense processos participatius que mirin d'incloure la societat civil. El debat polític no es pot deixar només en mans de la ciència, la tecnologia i el mercat.

Es van fer presentacions científiques i es va donar molta importància a la presentació de cartells (*Poster Tour*). Les participants també van col·laborar en uns 30 grups de treball (*Working Groups*) per discutir sobre polítiques i pràctiques de decreixement i plantejar els possibles dubtes que es poguessin originar. Es va impulsar una perspectiva transdisciplinària on els temes econòmics, socials i ambientals van ser tractats conjuntament. Els diferents grups s'acabaven trobant a les assemblees (*Assemblies*), on presentaven la seva discussió i es posaven en comú les conclusions i les qüestions conflictives, cosa que facilitava la confrontació entre els diferents

temes. Els resultats, que representaran una base important per al treball ulterior en cada tema, es troben disponibles a la web de la conferència.

Temes preferents

Des del moviment pel decreixement, s'han anat abordant diverses temàtiques, però la conferència ha permès veure quines són les qüestions que desperten més interès. Podríem destacar-ne algunes: les monedes locals i la seva implantació; l'economia social i, més concretament, l'impuls a empreses autònomes i locals; la defensa dels béns comuns locals i la creació de noves jurisdiccions per als béns globals (especialment l'aigua); la instauració de polítiques integrades per reduir les hores de treball i la introducció d'ingressos bàsics (renda bàsica); la institucionalització d'un límit d'ingressos basat en una proporció de màxims i mínims; la desincentivació del consum d'articles d'un sol ús i la reducció del consum de durables; l'abandó d'infraestructures a gran escala com les centrals nuclears, preses, incineradores, transports ràpids...; la reconversió de les infraestructures basades en el cotxe per altres de més sostenibles; els impostos a la publicitat i la seva prohibició als espais públics; el suport als moviments de justícia ambiental del sud que vagin en contra de l'explotació de recursos; la introducció de moratòries d'extraccions globals a àrees de gran biodiversitat i valor cultural i les compensacions per deixar els recursos sota terra; la denúncia de les mesures *top-down* de control de la població i el suport als drets reproductius de les dones; la procreació conscient i els drets de migració lliure; la participació directa en la presa de decisions; etc.

Quan Serge Latouche va venir a parlar-nos de decreixement, va aconseguir tenir presència als grans mitjans d'informació. Després van proliferar els articles i els dossiers a diverses publicacions de caire alternatiu. Amb la conferència del mes de març, es va recuperar aquell ressò públic de la primera ocasió, però amb un actiu afegit. No solament la premsa i els mitjans audiovisuals de masses van cobrir l'esdeveni-

ment, sinó que institucions com l'Ajuntament i la Diputació de Barcelona i la Generalitat de Catalunya també s'hi van apropar. Però, no ens enganyem, no va ser la classe política directament (la situació encara no es visualitza tan desesperada per haver de renunciar al mite del creixement), sinó més aviat les persones que tenen responsabilitats tècniques a les administracions i que han descobert que el desenvolupament sostenible està fent aigües des de fa molt temps.

Dedicar esforços a crear infraestructures resta energia al poder de fer i experimentar. No es farà xarxa si no se'n té la necessitat i només se'n tindrà si es fan coses

En el marc de la crisi en què estem instal·lats, el decreixement desperta reaccions i sentiments contradictoris. Per la gent que proposa superar la crisi utilitzant com a remei la causa de la crisi, el decreixement només és una profecia de caràcter apocalíptic. Per aquella que desconfia de les benaurances del sistema, el decreixement obre nous camins. Descolonitzar l'imaginari economicista és una tasca massa gran i ambiciosa, però és la condició fonamental perquè les tesis decreixentistes vagin guanyant consens.

Expectatives de futur immediat

I, de tot aquest treball, què n'ha acabat qualitant? La resposta no és fàcil, ja que s'ha d'anar veient amb el temps, però –sens dubte– s'han creat relacions que poden arribar a ser molt fructíferes, com ara fer la web, participar al Fòrum Social Europeu, difondre propostes, etc. Però la qüestió que va planar sobre la conferència i que va suscitar un debat important va ser si calia invertir els esforços més grans a teixir una xarxa internacional. Contra tot pronòstic, aquest no es va considerar un objectiu pri-

mordial. Dedicar esforços a crear infraestructures resta energia al poder de fer i experimentar. No es farà xarxa si no se'n té la necessitat i només se'n tindrà si es fan coses. No es pot posar el carro davant dels bous. Tornant al símil hidràulic, cal anar fent petits embassaments (evitar que es dispersi l'aigua) i, després, ja ens encarregarem de les canalitzacions per fer arribar l'aigua a les cases. L'important és anar construint una visió comuna. Tal com hem dit abans, el decreixement no és un paraigua, hem de ser més modestes. No es busca la incorporació sota un mateix discurs, sinó confrontar i aprendre les unes de les altres. Fugir de l'organicisme i estar disposades a la renovació i la innovació. No es tracta d'una recepta màgica que la gent ha d'aprendre, sinó més aviat d'un seguit de propostes que cal practicar i que la gent pot fer seves.

Aquesta tendència que acabem de descriure permet entendre perquè, malgrat això, s'ha encarregat a l'organització la tasca i l'esforç de redactar unes conclusions. Però també cal destacar que els documents disponibles a la web després de la conferència són impressionants (incloent-hi presentacions, actes, cartells, resultats dels grups de treball, vídeos, etc.). Això és, clarament, un resultat de la conferència: oferir a la societat els resultats d'una reflexió col·lectiva sobre el decreixement que pugui ser utilitzada per tothom. Més que mostrar la seva feblesa, va constatar l'estat prematur, però creatiu, en què es troba el moviment pel decreixement.

I com a resultat de tot això, què tenim?

El paquet del decreixement és prou clar? L'anàlisi del problema i la visió crítica formen un corpus prou consistent; hi manca, però, encara més confrontació entre les propostes. Les idees conflueixen en l'anàlisi i, així, aquesta resulta contundent. Però, quan passem a la pràctica, el ventall s'obre i es diversifica. Aquesta és la riquesa que confirma que el decreixement és, sobretot, un moviment diferent i transversal, un moviment orientat a processos col·lectius i no una ideologia que dona un conjunt de propostes úniques.

La II Conferència d'Economia i Decreixement es va celebrar a Barcelona del 26 al 29 de març -
Arxiu

